

ALBANIË 11-25 mei 2019

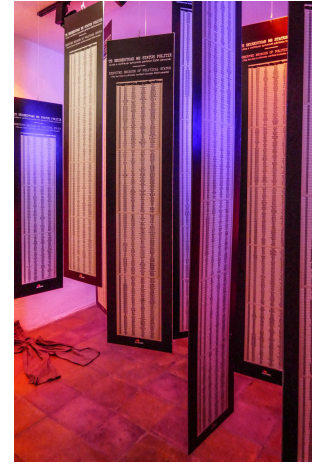
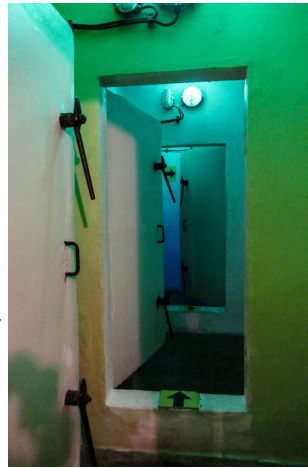
Zaterdag 11 mei

We zijn ruim op tijd op Schiphol. Inchecken, koffiedrinken, naar de gate. Er is vertraging, maar in Wenen halen we toch het vliegtuig naar Tirana. Daar is het mooi weer. De bagage komt vlot, we pinnen Albanees geld. Bayram, de chauffeur staat ons al op te wachten en we maken kennis met Youssef, de reisbegeleider van Djoser. Bayram rijdt ons naar ons hotel in de binnenstad van Tirana, waar we buiten op het terras worden ontvangen met een drankje. We maken kennis met onze medereizigers; het lijkt een leuke groep. Onze kamer ligt op de 4e etage, dat is sjouwen. Gelukkig krijgen we hulp van een hotelbediende. De kamer is prima. Hierna lopen we naar het grote Skanderbegplein, open en glooiend. We zien het enorme mozaïek (op het historisch museum) met de socialistisch-realistische voorstelling van "ons dappere volk". We lopen langs een fraaie carousel richting poppentheater (nu kennelijk een bioscoop?). Natuurlijk werpen we een blik op het grote standbeeld van Skanderbeg en de naastgelegen moskee (renovatie). Vervolgens wandelen we door het miniparkje over de boulevard naar het zuiden. Hier ondergaan we afgrijselijk harde muziek en we zien de afzettingen voor een demonstratie. Dan maar rechtsaf door het "kinderpark" waar we even in het zonnetje op een bankje gaan zitten voordat we verder lopen naar de fraaie orthodoxe kathedraal met mooie wandschilderingen. Ondertussen hebben we (zeer) moderne gebouwen gezien, winkels, modieus geklede jonge mensen en veel mannen op terrasjes. Terug in de straat van ons hotel drinken we samen met enkele leden van onze groep ook nog even wat. Het diner is buiten op het terras van het hotel: soep, salade, rundvlees en frites en een soort flan. Lekker

Zondag 12 mei

's Morgens regent het nog niet. We gaan om 9.00 uur met Youssef de stad in. Via het Skanderbegplein lopen we langs andere bezienswaardigheden zoals het monument van de onafhankelijkheid en de onbekende partisaan, de oude brug. We drinken koffie in een cafe-restaurant binnen de overblijfselen van de oude middeleeuwse burcht van Tirana. Dan begint het te regenen. Bij de grote Rooms-katholieke kathedraal gaan we als groep uit elkaar. Nadat we nog een laatste stukje mis bijwonen (de ouwel gaat zowel op de tong als in de hand) gaan we naar het kunstmuseum. Anderen lopen door naar de piramide, het grote park en de sky tower. Een vriendelijke dame bijde ticketbalie ontvangt ons in uitstekend Engels. We zijn lange tijd de enige bezoekers. Beneden is een tijdelijke expositie van Sokol Beqiri over de afschuwelijkheden van de oorlog in Kosovo gezien door de ogen van een overlevende. We ontmoeten een studente die als zaalwachter bijverdient. Ze vindt het leuk om Engels met ons te praten en we wisselen emailadressen uit. Op de eerste etage bevindt zich een collectie socialistisch-realistische kunst. Het is een stuk geschiedenis. Boven is de "Jan Dibbits-collectie", een verzameling grafiek die Jan Dibbits heeft samengesteld en geschonken aan het museum in

Tirana, mooi! Inmiddels hoost het buiten en we lopen een klein stukje naar "BunkArt". In een voormalige atoomvrije bunker (de obsessie van Hoxha, hij liet er zo'n 17.000 bouwen in Albanië) hebben kunstenaars een museum ingericht over de militaire en politieke historie van Albanië vanaf WOII tot de periode na Hoxha. Vooral de beelden, voorwerpen, teksten uit de Hoxhatijd zijn beklemmend: onderdrukking, geheime politie, martelingen, (foto)vervalsing, kampen. Het vliegt je naar de keel. We drinken thee in het hotel en rusten een paar uur. We ontmoeten beneden een paar andere groepsleden en besluiten om samen verderop in de straat iets te gaan eten. Het wordt een gezellig lange tafelzit met prima eten, veel verhalen en plezier. Voor de prijs hoef je het niet te laten.

Maandag 13 mei

De koffers worden voor ons naar beneden gesjouwd, hulde. Het is slecht weer. Na het ontbijt gaan we de bus in. Aan de buitenrand van Tirana is het grote monument voor "moeder Albania". Een behoorlijke klim over veel trappen naar een heraldisch momument. Het uitzicht over de stad is mooi, ondanks de regen. Onderweg naar Macedonië stoppen we in Elbasan. We lopen de stad binnen via een poort in de middeleeuwse stadsmuur. Een heel oud centrum, nog uit de Romeinse tijd, waar de via Egnatia doorheen liep. Allemaal straatjes met leien, goed uitkijken waar je loopt, vooral met de regen. We bezoeken een moskee (schoenen uit) met enige mooie decoraties. Twee mannen die de koran lezen zijn heel vriendelijk. We mogen alles fotograferen, behalve hen. Verderop bekijken we het interieur van een Albanees-orthodoxe kerk. Veel iconen en afbeeldingen en prachtig houtsnijwerk. Een priester en wat later een jonge gids, vertelt ons over de geschiedenis van de kerk en de gemeenschap, vooral tijdens het strenge anti-religieuze Hoxha bewind. We drinken koffie en thee in een cafeetje dat er uit ziet als een "old curiosity shop". Het gaat er allemaal nogal rommelig aan toe (er is maar een gaspitje voor de koffiepercolator) zodat het veel tijd kost.

Wanneer er wat gemord wordt deelt de eigenaar her en der wat glazen en een fles rozenwater uit, met rozenblaadjes er in. We eten onderweg in een groot wegrestaurant. Het ligt mooi aan de rivier, maar daar hebben we niets aan: het plentst, we kunnen niet naar buiten. De tocht naar Ohrid voert door een grotendeels bergachtig gebied. Met ander weer zal het echt mooi zijn, nu is het onheilspellend met de dreigende regenluchten. We maken nog een kleine stop vlak voor de grens waar we een groot beeld van moeder Theresa kunnen fotograferen. In het veld staan een groot aantal bunkers. De grenscontrole neemt wat tijd, maar uiteindelijk kunnen we Macedonië binnen. Allemaal opschriften in Cyrillisch en Latijns schrift. Er wonen veel Albanezen in de grensstrook. In het hotel krijgen we een kamer in een gloednieuw (ver- of gebouwd) bijgebouw. Nauwelijks klaar, schoon, ruim en het ruikt nog nieuw. In de stromende regen maken we een korte wandeling om de buurt te verkennen. Tegen zevenen lopen we naar de receptie om te horen wat Youssef van plan is. Wij hebben geen zin om met de groep mee te gaan om in een hotel bij de rivier vis te gaan eten. We hebben vanmiddag genoeg gehad aan de lamsschotel en de Griekse salade. We gaan naar een klein Kebab-zaakje. Met een döner, een kebab en een salade hebben we onze buiken weer meer dan vol. De airco op onze kamer maakt het gelukkig warmer want we hebben het erg koud.

Dinsdag 14 mei

Het weer is wisselvallig met regen, motregen en heel af en toe wat zon. Na het ontbijt vertrekken we met een officiële gids voor een wandeling langs de bezienswaardigheden van Ohrid. We beginnen met een klim door de steile straatjes naar een kerk (uit 1295) met heel fraaie fresco's en een museum met een prachtige collectie (ook zeer oude) iconen. Daarna lopen we door de oude stad langs een antiek amfitheater (Romeins, gladiatorengevechten) en klimmen naar het hooggelegen oude kasteel. Bijna bovenaan ligt een

cafe-restaurant waar we koffie drinken. Het zonnetje komt zowaar even te voorschijn. Het kasteel schijnt niet zo interessant, dus lopen we er langs en dalen af naar een punt met uitzicht op de basilica, het universiteitscomplex en de overdekte opgravingen. De gids geeft toelichting en we lopen er heen. Vóór de basilica staat een groot rond paasei met de tekst Christos vosgresse (Christus is verrezen), de zin waarmee men elkaar na de orthodoxe paasnachtdienst omhelst. We bekijken de basilica van binnen. Door het bos dalen we verder af naar een klein kerkje en vervolgens naar het meer. We varen met een bootje terug naar de stad. Vanaf het hotel vertrekken we met de bus in een landelijke rit langs het meer via Struga naar Radozda waar we in een restaurant aan het meer genieten van een inderdaad heel lekkere Ohrid-forel. Hier tegenover hoog in de berg, is een klein in de rotsen gebouwd kerkje en een kluzenaarsverblijf. Om daar te komen moet je veel trappen op. Ongeveer de helft van de groep klautert naar boven. Er worden leuke foto's gemaakt. Onderweg stoppen we nog bij een kloosterkerk met een zwarte madonna. Ook hier weer veel fraaie en levendige fresco's. In het hotel zijn tafels gedekt voor een groep tieners, kennelijk op schoolreis: luidruchtig. In onze kamer hebben we niet zoveel last van de jongelui (behalve dat op een gegeven moment de deur wordt opengetrokken door een knul die zich kennelijk heeft vergist).

Woensdag 15 mei.

Bij het opstaan is het prachtig weer. Na het ontbijt, dat we vroeg moeten nuttigen omdat om 8 uur de hele

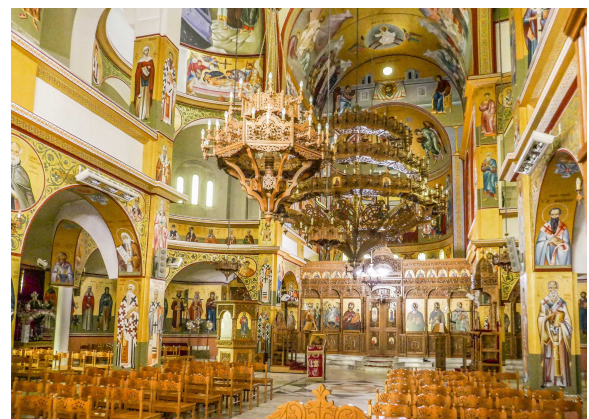
schoolpopulatie komt eten, zitten we een tijdje op ons miniterrasje in de zon. Onderweg terug naar Albanië stoppen we eerst bij het "Bay of Bones". Op het water is een prehistorische nederzetting nagebouwd (een dorp, met in het midden een ronde gemeenschappelijke ruimte en een aparte grote opslagruimte voor hooi e.d). De rechthoekige huizen hebben soms een paar vertrekken. Rieten manden, wat gereedschap, een wiegje, huiden om op te zitten of slapen, bankjes en een oven bevinden zich in de huisjes. Deuren zijn er niet, wel rieten matten. We genieten enorm van de (nu nog) stille straatjes. Het is het super fotogeniek. Door het vroege lage licht zijn er wel veel moeilijke contrasten. Er is ook een klein museum bij met in vitrines allerlei potterie en bij een bassin wordt verteld hoe de beenderen in het meer gevonden zijn en hoe ze het konden reconstrueren. De meesten van de groep zijn achtergebleven en hebben boven wat rondgewandeld. We rijden verder naar het klooster van de heilige Na(h)um. Als we aankomen doet het heel erg commercieel aan. (in het boek van A. den Doolaard: de bruiloft van de zeven zigeuners) wordt al aangegeven dat "de bezinnende heiligheid verdrongen wordt door oppervlakkigheden"). Maar het omringende park (met pauwen) is echt mooi. Een witte pauw voert voor ons een hele show op. Je kunt je in een bootje laten roeien naar "de bronnen van het Ohrid-meer". Het zijn borrelende plekjes -erupties- onder water. Een heel leuk tochtje dat we met een een Belgische groep "Krassers" mee mogen maken. Heel gezellig. Langzaam worden we langs prachtig begroeide oevers geroeid. We horen rietzangers, maar zien ze niet. Natuurlijk bezoeken we de kloosterkerk. Die is echt fraai (hoge entreprijs). Ook de museumgalerij (veel sculpturen en grote potten) en de binnenhof zijn interessant (pauwen), maar het meest genieten we toch van het park en het heerlijke weer. Wat een genot na al die regen. Even verderop gaan we lunchen, nog steeds aan het meer van Ohrid. Bij het plaatsje Gurras ligt het Drilon (natuur)park. Hoxha kwam hier jaarlijks met zijn staf om vakantie te houden. Nu is het toegankelijk voor iedereen. Het is een prachtig park met een mooi meer, omringd door imposante treurwilgen, populieren, hazelaars. Er huizen zwanen, ganzen, andere vogels zoals rietzangers en ook hazen en vossen. De Drilon bronnen worden gevoed door het Prespa-meer en stromen hier in het Ohrid meer. We maken een wandeling door het park en eindigen bij een respectabel ogend restaurant. We eten een Griekse salade en de forel uit het meer, die hier "koran" heet. Lekker. Teruglopend naar de bus worden we omgeven door een grote groep tieners. Het is typisch schoolreisjestijd en dit is een uitstekende locatie. De pubers vermaken zich geweldig als Peter ze vraagt of ze gay (homo) zijn of gay (vrolijk). We gaan verder naar Korca. Onze kamer in het hotel (weer heerlijk in het centrum) ligt op de derde verdieping, maar er is nu een lift. Nadat we ons hebben geïnstalleerd gaan we de stad in om de overgebleven Dinars te wisselen tegen Leks. Het is een dooie boel, alle kleine winkeltjes en de bazar zijn dicht. Wanneer we bij de grote moskee (oorspronkelijk 15e eeuws, nu helemaal opgeknapt) arriveren, begint er net een dienst, dus we blijven buiten. Heel veel religieuze gebouwen zijn in de Hoxha-periode vernietigd of leeggeroofd om bijvoorbeeld als graanschuur gebruikt te worden. Ook vaak zijn ze vervangen door

communistic bouw, die nu weer plaats maakt voor hotels, appartementen, kantoren enzovoort. Er barst weer een regenbui los en we drinken koffie in een cafeetje. De bui duurt voort en onder de paraplu lopen we naar het hotel. Om zeven uur gaan we naar het restaurant om de hoek. We komen naast de chauffeur te zitten en wisselen wat uit over zijn werk, gezin en politieke situatie in Albanië. Ondertussen worden we voorzien van allerlei lokale hapjes, soep, lamsbout, dessert. Er treedt een folkloristische dansgroep op. De dansen doen wat sirtaki-achtig aan. De muziek wordt verzorgd door een virtuoze klarinettist, een luit, accordeon en trom. Vanavond eet er toevallig ook een volksdans-groep uit Amerika. Deze mensen (eigenlijk van Finse afkomst) kennen ook dansen uit de balkan. Het wordt een gezellige boel.

Donderdag 16 mei

Relaxed opstaan want we gaan pas om 10 uur weg. Het weer is nog mooi, maar er zijn dreigende lichten. Op het pleintje wordt gebedeld. Een klein meisje wil voor geld een puppie laten aaien. Een snoepje is niet goed genoeg. Ze wil geld. Het nabij gelegen Voskopajë is een uitgestorven bergdorp. In de 17e eeuw was dit echter na Istanboel de grootste stad van de Balkan en het culturele en commerciële centrum van de Aroemenen, met hier de eerste drukkerij van de Balkan, verder waren er in de hoogtijdagen veel kerken, een universiteit en een ziekenhuis. De stad werd verwoest door branden, aardbevingen en oorlogen (in 1788 door Ali Pasja). De rit erheen is heel mooi en gaat door bergachtig gebied, met soms slechte stukken weg. Midden in het dorp stoppen we bij een leegstaand toeristeninformatiecentrum (een Rietveldachtig gebouw), ernaast een groot monument voor de partizanen (alle namen) die gesneuveld zijn in de strijd tegen de Duitsers. We moeten lang wachten voordat de dame komt met de sleutel van de kerken die we gaan bekijken (expliciet wordt gezegd: ik ben geen gids, maar ik wil wel wat vragen beantwoorden). We bezoeken drie kerken: Maria-ten-hemel opneming, heilige Nicolaas en de Aartsengelen. Aan de restanten van muurschilderingen kun je zien hoe mooi ze geweest zijn. Vaak zijn de ogen van de heiligen uitgestoken. Ook zijn de fresco's zwart geblakerd door de branden. We mogen binnen niet fotograferen, maar op internet zijn wel plaatjes te vinden. Voor de lunch gaan we (nog even zien we restanten van de oude brug) naar een restaurant bij een forellenkwekerij. We kunnen kijken hoe ze gevangen en geroosterd worden (oef, je zou nooit meer vis willen eten nadat je ze zo naar adem hebt zien happen). Vegetarier zijn is toch het meest consequent. Aan tafel blijken ze toch heerlijk te smaken. Het wordt weer een zeer uitgebreide lunch met een lange zit. Albanië betekent ondertussen: kerken, kloosters, ikonen en eten. Na terugkomst bij het hotel gaan we opnieuw op zoek naar de "bazaar". De kleine winkeltjes aan het leuke pleintje zijn weer gesloten. We vinden wel een winkelgalerij die bazaar heet, maar niets soukh-achtigs heeft. We zijn er op de verkeerde tijd van de dag. 's Morgens vroeg is het er wel heel leuk en levendig, horen we later van onze groepsgenoten.

Een beetje teleurgesteld lopen we door naar een park, maar knappen helemaal op als we prachtige oude mensen zien; vrouwen op bankjes langs het pad en mannen aan tafels onder de bomen, gezellig dominoënd. Aan het eind van het park ligt de grote kathedraal. Binnen weer een rijkdom aan schilderijen en prachtige kroonluchters. De grootste heeft zelfs drie etages. De meeste heiligen kennen we niet. We hebben geen puf meer om naar het museum te gaan met de mooie ikonenverzameling (ook weer erg de moeite waard, horen we). We rusten wat in het hotel en eten 's avonds in een soort hamburgertent. Prima hoor: köfte en pittige worst en patat. Cola erbij en het beeld is compleet.

Vrijdag 17 mei

Mooi weer bij het opstaan. We ontbijten vroeg want we hebben een lange rit voor de boeg. Het wordt een prachtige tocht door mooie berglandschappen, grotendeels fraai begroeid. We rijden door een dun bevolkt gebied, af en toe wat kleine dorpen en soms een wat grotere plaats. Dit is het Albanië zoals we ons voorgesteld hadden. Veel koeien onderweg, soms in de wei, vaak ook op de weg, al dan niet begeleid. We zien ook ezels met hun kennelijk permanente zadel op de rug, paarden en schapen. Er zijn prachtige wolken

Een enorme gasleiding wordt aangelegd voor gas uit Azerbeidzjan. Albanië schakelt volgens Youssef over van waterkracht op gas. We stoppen voor een bezoek aan Borove. Hier is een indrukwekkend monument ter herinnering aan de massamoord die hier heeft plaatsgevonden. De Duitsers hebben als repressaille voor een verzetsdaad de hele bevolking van het dorp in de kerk opgesloten en verbrand. Op rechtopstaande stenen staan de namen van de slachtoffers. De stenen staan in een cirkel, kleine vooraan voor de kinderen, grote voor volwassenen. Een cirkel per gezin. Het doet denken aan een vergelijkbare slachting in Oradour-sur-Glane in Frankrijk, die in vrijwel elk boek over W.O.II vermeld staat i.t.t. deze ramp hier. In Leskovik drinken we koffie. We wandelen een stukje door het dorp en ontmoeten een heel vriendelijk meisje; ze nodigt ons uit in haar huis, maar helaas hebben we geen tijd. Ze studeert communicatie en toerisme en spreekt heel goed Engels. We krijgen krijgt een mooie pioenroos van haar en nog wat walnoten. We wisselen emailadres en telefoonnummer uit. In Permeti (in de bergen hier zijn termale baden) hebben we een zeer langdurige en bepaald niet karige lunch en we wandelen nog even in het park. We rijden tot boven de boomgrens; in de verte is eeuwige sneeuw op de toppen zichtbaar. We volgen een heel eind de grensrivier Voisa die vanuit Griekenland Albanië binnenkomt en maken een wandeling langs de weg door de brede kloof die vroeger (en nu nog) de invalsweg vanuit Griekenland was. Prachtig bloeiende hellingen met overdadig bloeiende brem en (een soort) salie. Het is heerlijk om even een stuk te lopen. Gjirokastrë ligt hoog, ons hotel kijkt uit over een flink deel van de stad. Het kasteel ligt nog veel hoger. Na ons geïnstalleerd te hebben, gaan we de stad in om wat interessante (uitzicht-)punten te bezoeken en wat te eten en te drinken. Veel straatjes zijn opgebroken (renovatie); gemakkelijk lopen is anders. Bij een klein café-restaurant, op een knus pleintje onder een grote oude plataan drinken we wat en we besluiten hier ook iets te eten. Het wordt moussaka en spaghetti.

Zaterdag 18 mei

Mooi weer. Na het ontbijt gaan we de stad in. Zullen we naar het kasteel klimmen of iets anders doen? Wanneer we een klein stukje omhoog gaan, zien we Thea, bij een mevrouw die in de bocht van de weg haar gehaakte kleedjes uitstalt, deze huisvlijt uitvoerig bekijken. Thea koopt iets en krijg meer kleedjes cadeau, plus een dikke kus. We klimmen verder naar boven. Het kasteel (12e eeuw) is uitgestrekt. Allelei gangen, trappen, buitenplaatsen en galerijen. In een ervan staan oude kanonnen en luchtafweergeschut. Buiten eveneens en er staat zelfs een oud vliegtuig. Het uitzicht over de stad en omgeving is mooi. We komen (uiteraard) diverse leden van onze groep tegen. Gjirokastrë is een van de oudste steden van het land, en

een cultureel centrum van de Griekse minderheid in Albanië. De stad is de geboortestad van dictator Enver Hoxha en van de schrijver Ismail Kadare. Ze speelt een belangrijke rol in veel van Kadare's boeken. Twee ervan hebben we bij ons om tijdens deze reis te lezen. We dalen af naar de stad om de bronnen te zoeken die op het kaartje aangegeven staan. Halverwege geven we het op en klimmen weer naar boven. Later horen we dat het heel goed mogelijk was om het "rondje" verder door te lopen en via een gemakkelijke weg weer naar boven te komen. Na even rusten vertrekken we voor een excursie naar Dhoksat en om daar tapas te eten. We rijden over mooie smalle weggetjes door een gebied vol wijnbouw. In het dorpje leidt Bayram ons rond en vertelt wat over het inmiddels bijna uitgestorven gehucht. Veel oude leegstaande huizen (mooie deuren) en een paar mooie nieuwe villa's; gebouwd door rijke uit Amerika en Australie teruggekeerde mensen. Het minipostkantoor is (in ieder geval nu) gesloten en de school opgeheven. Er is meer te zien (moskee, park), maar Bayram voert ons mee naar een mooi huis (B&B) met een prachtige tuin. Stoelen staan in een cirkel om een grote tafel in het midden. De tapas worden uitgedeeld, evenals raki en wijn. De familie in dit huis is gedeeltelijk van Griekse afkomst. Leuk voor sommigen van ons die Grieks willen oefenen. De tapas zijn helemaal "home made", en vanzelfsprekend biologisch verantwoord. Terug in de stad lopen we we nog wat rond, zien de ingepakte moskee die ook hier met Turks geld gerenoveerd wordt, bezoeken het ethnografisch museum (in Ottomaans huis) en drinken nog wat koffie.

Zondag 19 mei

Om 10 uur rijden we weg richting bergen. Even buiten Gjirokaster een fotostop voor een mooie gerestaureerde oude brug. Een mooie rit met af en toe slecht wegdek. Prachtig begroeide bergen met gele brem en salieachtig kruid. Een korte stop voor een groepsfoto. In de verte is het "blue eye" (Syri i Kaltër) park al te zien. Het natuurpark is vrij klein, maar is er heerlijk wandelen langs een prachtig begroeide rivier, een schitterend meer met een diepe bron (45 meter), waar het water omhoog borrelt en die er inderdaad uitziet alsof je in een blauw oog kijkt. Bij een koffietentje drinken we onze espresso en cappuccino. Er is geen toilet. Bij de uitgang moet er nog even gepraat en betaald worden door de chauffeur. Dat geeft de gelegenheid om een serie bijenkasten te fotograferen. In het kasteel vlak bij Saranda (uitzicht op Saranda en Corfu) gaan we lunchen. Onze vissoep wordt opgediend in borden die op hoeden lijken. Buiten is van alles te fotograferen (o.a. geiten die langs de muur grazen en over een Hoxha-bunker klimmen).

Het hotel in Saranda ligt in een drukke smalle straat. Het is wat primitief en heeft een kleine lift waardoor het lang duurt voordat iedereen op zijn kamer is (nou ja kamertjé). Het is piep: alleen twee eenpersoons bedden en een peertje boven ons hoofd. (We horen later dat Djoser dit hotel uit haar bestand heeft gehaald). We maken een klein wandelingetje op de boulevard. Het is inmiddels zwaar bewolkt en guur. Terug in het hotel horen we beneden, in de eetruimte, muziek. Er wordt een TV opname gemaakt van een lokaal koortje (oudere mensen) dat folkloristische liederen zingt en er een dansje bij maakt. Eigenlijk zijn ze net klaar, maar ze zingen voor ons toch nog wat. Dat is leuk en gezellig en we bestellen een wijntje en een raki. We besluiten te vragen of we hier vanavond ook kunnen eten, dat lijkt beter dan weer naar buiten te gaan. Om zeven uur gaan we naar beneden voor ons avondeten. Dat blijkt een beetje anders dan verwacht. Heel veel kaashapjes, gegrilde paprika, een salade, brood en een schaal met aangemaakte stukjes vlees (maagjes? lever?). We zijn inmiddels zo gewend aan grote hoeveelheden gebraden of gegrild vlees (er was gezegd dat we lamsvlees zouden krijgen) en zitten te wachten op de hoofdschotel, die dus niet komt. Wanneer we zien dat Bayram, die hier ook eet, hetzelfde krijgt, dringt tot ons door dat we het zullen moeten doen met deze tapas. Achteraf helemaal prima, maar wijzelf zijn wat in de war en vinden op dát moment 10 Euro pp. veel geld (dat is het natuurlijk absoluut niet: drank, espresso en een melk-koffie n.b. inclusief).

Maandag 20 mei

De dag begint opgewekt. In de ontbijtruimte heeft iemand van het personeel in plaats van water, raki (hier zelfgestookt en in waterflessen gevuld) in het koffiezetapparaat gegooid. Degenen van ons die vroeg aan de koffie gingen, kregen meteen een lekkere shot alcohol naar binnen. De stemming zit er meteen goed in. We

gaan met de bus naar Butrint met opgravingen van Romeinse en vroeg-Christelijke bouwwerken. Het schiereiland ligt prachtig en heeft eeuwenoude bomen en veel bloeiende planten. Er is geen gids dus we maken op ons eigen houtje een wandeling. Wij gaan over de smalle paadjes langs het water het schiereiland rond en genieten van de uitzichten. Ondertussen passeren we (ruïnes van) een theater, forum, basilica (waar een echte dienst aan de gang is), baden, doopkapel met mozaïeken (die kennelijk permanent hersteld, d.w.z. onder het zand geveegd worden), antieke villa's, enz.. Mede door het heerlijke weer een fijne ochtend. We nemen zelfs geen tijd om koffie te drinken zoals de anderen, ach we gaan straks toch weer lunchen. Ditmaal in Ksamil, een luxe badplaats aan zee. Een terras aan het strand (alle stranden zijn hier kennelijk privé-stranden van hotels en restaurants). We eten calamares en cuttlefish en proeven geen verschil. De charmante ober zegt dat dit komt omdat de inktvissen familie zijn. Het eten is lekker, maar (uiteraard) Westers prijzig. De witte licht mousserende wijn is heel smakelijk. Rond 3 uur gaan we terug naar het hotel en rusten wat. Daarna wandelen we een heel eind langs de boulevard, waar het nu gezellig druk is: heel anders dan toen het zo guur was. We gaan op zoek naar de "hallal pizza" die op het (Iphone) kaartje aangegeven staat. Die kunnen we niet vinden en we strijken neer op het terras van een andere pizzeria. We worden heel prettig bediend en delen samen de lekkere salade en pizza met 4 kazen. Na de maaltijd lopen we nog een stuk door echt volkse buurten met allerlei winkeltjes, werkplaatsen en ateliers. Hier zien we ook armoedig uitzijnde flats (we denken aan oud Oost in Amsterdam, begin 60er jaren).

Dinsdag 21 mei

We vertrekken vroeg voor de rit naar Berat. Gedeeltelijk langs zee en ook een stuk door de bergen. Een fotostop bij een kasteel in Porto Palermo. Het is oorspronkelijk Venetiaans, maar versterkt door Ali Pasha. Het heeft een bijzondere driehoekige vorm (foto internet). We mogen er niet naar toe omdat we te weinig tijd zouden hebben (terwijl Bayram wel uitgebreid koffie drinkt in een naast gelegen restaurant -misverstandje?) Een klein eindje verderop vertelt Bayram dat we links de ingang zien van een duikbootbasis. Niet lang daarna drinken we koffie op een mooi terras met uitzicht op zee. Er is verder niet veel te zien en te wandelen want we zitten langs de "grote" weg. We rijden verder naar Dhermi en gaan van daaraf de bergen in. Bij de Llogara Pass is een uitzichtpunt "Panorama" voor een fotostop om nog even een blik naar beneden te werpen op de zee (en de bouw van hotels, boulevard en stranden). Het is een speciaal aangelegde plek waar zelfs bruidsfoto's gemaakt worden. We lunchen op het terras van een restaurant dicht bij het strand. Lamsvlees en salade, erg lekker. We kunnen zien hoe het lam aan het spit geroosterd wordt (wil ik nog steeds lam?). In Vlorë bekijken we het pompeuze monument ter herinnering aan de stichting van Albanië in 1916. Er tegenover staat een veel soberder (mooier) monument ter herinnering aan WOII, maar daar gaan we niet naar toe. We rijden door naar Apollonia, met ook weer opgravingen, opnieuw heel prachtig gelegen. We zwerven wat rond want alles is niet even helder aangegeven. Niet erg, er is genoeg te genieten van de uitzichten en het mooie weer. Een bruidspaar gebruikt de ruïnes en tempelresten als ludieke achtergrond voor hun fotoserie. In Berat krijgen we een heel ruime kamer, drie bedden, en speciaal geconstrueerd plafond. We kunnen op het (overdekte) dakterras dineren, dat is geweldig. We vragen of we buiten mogen zitten. Daar hebben we uitzicht op de moskee (met het loden dak) aan de overkant en de orthodoxe kerk even verderop. De raki smaakt prima, daarna water en bier. De biefstuk is verrukkelijk, evenals de kipfilet en de salade. We kletsen gezellig over van alles en nog wat. Het voelt hier helemaal prima.

Woensdag 22 mei.

Heerlijk weer, lekker zonnig. Met Youssef lopen we rond in het centrum. Het stadje ademt de traditionele architectuur van de Balkan uit de 18e en 19e eeuw. De binnenstad van Berat is, samen met het centrum van Gjirokastër, opgenomen op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO. Berat straalt een veelbewogen geschiedenis uit, waarbij verschillende religieuze en culturele gemeenschappen door de eeuwen heen in de stad hebben gewoond (met name Ottomaans en Christelijk). In de stad staat, boven op een heuvel, een

kasteel met de naam Kalaja e Beratit, dat in de 13e eeuw is gebouwd. De oorsprong van het kasteel gaat echter terug tot voor de 4e eeuw voor Christus. Ook zijn er diverse kerken en de ruïnes van de Rode Moskee (Xhamia e Kuqe, 15e eeuw) en Witte Moskee (Xhamia e Bardhë) te vinden. De stad bevat tevens een aantal Byzantijnse kerken, zoals de Sint-Michaëlkerk en ook een klooster, het Sint-Spyridonklooster uit 1864. Bovendien zijn er in de wijk Mangalemi drie belangrijke moskeeën te vinden die uit het Ottomaanse tijdperk stammen: de Koningsmoskee (Xhamia e Mbretit; uit 1492), de Loodmoskee (Xhamia e Plombit, uit 1554) en de Celibataïrenmoskee (Xhamia e Beqarëve, uit 1826). De oude (15 eeuwse) koningsmoskee wordt gerestaureerd met Turks geld. Er zijn hier heel veel buitenlandse investeerders. De opgewekte toezichthouder?, gids? spreekt ook Italiaans, maakt grappen en vertelt het een en ander over de moskee. Hierna wandelen we langs de brede snelstromende rivier (Osum) over de oude brug naar de Gorica, de Christelijke wijk aan de overkant. De kerk die we willen bekijken is gesloten (kerken zijn hier open van 7.00-10.00 en 17.00-19.00). Terug in in de wijk Mangalem, valt de groep uiteen. Wij wandelen/klimmen omhoog naar het kasteel. Uiteindelijk blijkt dat maar 8 van de 22 groepsleden deze tocht omhoog gemaakt hebben. Een beste prestatie dus, vooral van Manuel als oudste van de groep.

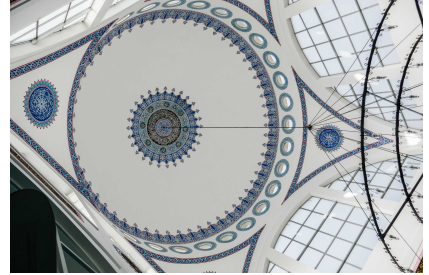
Boven drinken we eerst koffie in een restaurantje en daarna lopen we langs de muren van het uitgestrekte terrein van het kasteel (eigenlijk een fortificatie). In de kleine oude huisjes binnen de muren wonen nog wat mensen; er zijn cafeetjes en restaurants, een hostel en B&B's. Hier en daar zijn weidse uitzichten over de stad beneden en de verre omgeving. Overal zitten vrouwen en mannen met ofwel haak- en borduurwerk of zeer simpele koopwaar zoals flesjes water en wat fruit. Bij één van hen kopen we twee bananen; ons middagmaal. De steile terugweg, opnieuw over de hobbelige keien is even vermoeiend als de klim omhoog. We komen weer langs het iconografisch museum, maar hebben te weinig tijd om het te bezoeken. Het schijnt de moeite waard (plaatjes op internet). Er is veel werk van Onufri, een met name iconenschilder die in de 16e eeuw leefde (postbyzantijns en Venetiaanse invloeden) en uitvinder van een speciaal rood. Om twee uur vertrekken we met de bus naar een dorpje in de bergen. Een stuk voor het dorp kunnen we een eind lopen om op ons gemak de prachtige omgeving te zien. We zien een stuk meer en natuurlijk de omringende bergen. Er zijn weer veel mooie wilde bloemen. In het dorpje drinken we eerst wat en daarna leidt een jongeman van het restaurantje ons door het dorp rond. Hij laat ons een gebouw zien dat al drie generaties in handen is van een bepaalde familie en dat in de Hoxha-tijd een etnografische museum was. Op dit moment huisvest het schapen en is er opslag van hooi. We ontmoeten op de terugweg nog een herder (met echte herdersstaf) met zijn kudde schapen. Eén van de herdershonden heeft een pup. Niemand van de groep is geïnteresseerd in de wijnproeverij en als tijdverdrijf drinken we nog wat bij het restaurantje (een aantal gaat n.b. aan de wijn). Terug in Berat gebruiken we ons diner weer boven op het dakterras. Dat is genieten.

Donderdag 23 mei

Om half negen vertrekken we voor de lange rit naar Shköder. Het eerste stuk van de tocht gaan we over vlak land met veel agrarische stukken. Het doet enigszins denken aan de Po-vlakte in Italië. Erg mooi. In Dürres (één van de grootste steden van Albanië) zijn ruïnes van een groot Romeins amfitheater. De bus zet ons af voor bezichtiging en koffiestop. Wij ploffen neer in een klein cafeetje, waar ze alleen espresso hebben (kost ongeveer niets). Na de koffie lopen we naar het amfitheater en daarna via een drukke winkelstraat naar de boulevard langs zee. Dit is een vreselijk kermisachtig geheel met o.a. botsautootjes, zweefmolens en een piratenschip. Er is een pier met een luxe restaurant. Verderop ziet de boulevard er wat gewoner uit, maar wij lopen terug langs de oude stadsmuur naar de verzamelplaats voor de bus. Anderhalf uur verder lunchen we in een Italiaans hotel/restaurant langs de snelweg. De penne is uitstekend, maar verder valt er niet veel te beleven. De lunch duurt ons veel te lang (voor niet wijn-drinkers). Even buiten Shköder maken we nog een fotostop. Mooi uitzicht, maar het kasteel hogerop staat volledig in tegenlicht. (met kunst en vliegwerk is er nog een redelijk plaatje van te maken). Het knusse hotel ligt midden in de stad. Grappig rustieke (landelijk aandoende) laagbouw tegen lelijke hoogbouw aan. We hebben een ruime kamer met antieke kastjes. We gaan de stad verkennen, die doet heel modern en ontspannen aan. We drinken kamilletee en cola op een terras in leuke winkelstraat. We gaan naar het fotomuseum waar oude (op glas) negatieven opnieuw zijn afgedrukt. Mooie en boeiende foto's die de sfeer van een vergaan tijdperk weergeven. Er zijn oude camera's en informatieborden met geschiedenis van de fotografie. Het museum heeft banden met Foam in

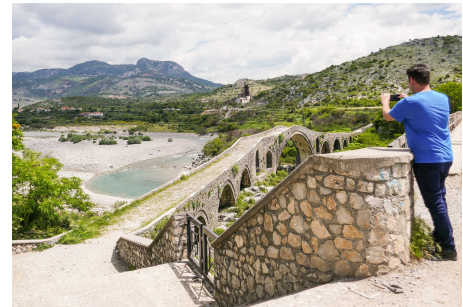

Amsterdam. Weer buiten eten we een ijsje (pas ons eerste tijdens deze reis) en lopen naar de grote moskee. We mogen gerust binnenkomen en ook foto's maken, zegt een vriendelijke bebaarde man. Uiteraard schoenen uit. De moskee is heel ruim, heeft een mooi beschilderde koepel. Tegen een wand staat een fraaie staande klok. Op de binnenplaats van ons hotel, dat wat Spaans aandoet, met zijn houten balustrades en trappen met wijnranken, drinken we een biertje. We willen graag wat eten, andere groepsleden ook. Maar de ober laat op zich wachten. Na een lange tijd gaan de anderen naar binnen. Er treedt een muziekgroep op, maar wij willen liever buiten blijven. We bestellen shish-kebab en worstjes van "wild pig" met een kleine salade en friet. Het pakt toch weer groter uit dan we dachten, maar lekker. De rode wijn smaakt best.

Vrijdag 24 mei

Een meer dan overvloedig ontbijtbuffet. Tot elf uur kunnen we onze tijd zelf indelen. We wandelen naar het zeer aangename park waar we gisteren al een blik op wierpen. We bekijken een monument (alweer een) ter herinnering aan het eind van de communistische dictatuur. Aan de rand van de stad bezichtigen we nog de mooie gerestaureerde antieke brug. Het water van de rivier is hier en daar onwaarschijnlijk blauw. Een groot deel van de tocht naar Kruja gaat over dezelfde weg terug, door het vlakke gebied. Het laatste stuk gaan we omhoog, de bergen in. Een moeizame klim want de bus heeft problemen. Bayram loodst de bus heel langzaam en voorzichtig over de bochtige weg. Het hotel in Kruja is luxe (kamer met een ruim balkon). Het ligt hoog boven de stad en biedt een prachtig uitzicht over de benedenstad en omgeving en alweer, op een kasteel en een daaronderliggende bazar. Binnen de kasteelmuur zijn een aantal musea. Die laten we voor wat ze zijn en we lopen/klimmen naar de zeer oude uitkijktoren. Het is (in ieder geval vandaag) koud en winderig daarboven. We drinken een kopje koffie in een aanpalend restaurant. Op de terugweg ontdekken we een klein huisje. Het blijkt een heilige plek (soefi). Drie meisjes gaan er net heen om een kaarsjes te branden en te mediteren. Ze zeggen dat het een heel krachtige plek is. We mogen bij het ritueel zijn. Nog verder afgedaald, werpen we een blik in de talloze winkeltjes met dezelfde enorme voorraad souvenirs. Morgen gaan we onze Albanese Leks opmaken. 's Avonds dineren we met z'n allen. Het is een aardig maal. Peter en Frans voeren samen met Petra een act op voor Youssef. Die houdt dan weer een toespraakje waarin hij aan iedereen persoonlijk een paar woorden wijdt.

Zaterdag 25 mei.

Weer een uitvoerig ontbijtbuffet. De bagage moet nu goed ingepakt worden voor de vlucht terug. In de bazar kloppen we mooie authentieke gebreide slofjes en een paar vervilte wollen sloffen. In het hotel gaan we op het beneden balkon zitten om te genieten van het uitzicht. Om 11 uur moeten we de kamer verlaten en daarna tot half een wachten tot de (inmiddels gerepareerde) bus ons naar het vliegveld brengt. De security valt mee, we zijn er snel doorheen. We drinken espresso en (koude) café latte. In Wenen moeten we vier uur wachten. In een restaurant geïnspireerd op Jamie Oliver eten we goed klaargemaakte penne en lasagne. We nemen dessert en koffie. Allemaal lekker dus, maar duur dat we het vinden! Zestig Euro voor een toch redelijk eenvoudige maaltijd. Wel even wennen na Albanië. We hebben ook nog wat vertraging en zijn om half elf in Amsterdam. De bagage komt gelukkig vlot. We kijken terug op een heel boeiende reis.